

Datadrevet økonomi forutsetter enklere tilgang til geografisk informasjon

Nasjonalt Geodataråd har som mandat å sikre godt samarbeid mellom alle som forvalter og bruker geografisk informasjon. Rådet har diskutert hvordan den pågående digitaliseringen av samfunnet påvirker dagens forvaltning av geografisk infrastruktur, og hvilken muliggjørende rolle geografisk informasjon vil spille i en datadrevet økonomi. For at både eksisterende og nye brukere av geografisk informasjon skal kunne høste av de store gevinstene som ligger i deling av data, **anbefaler rådet at det igangsettes en nasjonal satsning for videreutvikling av samarbeidsmodeller og fellesløsninger.**

Datadrevet økonomi og bærekraft

I rapporten «Er verdiskapning av data noe Norge kan leve av?» peker Menon Economics på muligheten for å øke den årlige verdiskapning basert på data med 150 milliarder i perioden frem til 2030. Når vi vet at 80% av dataene¹ i denne nye økonomien i en eller annen form er knyttet mot et geografisk sted, underbygger det viktigheten av enkel tilgang til oppdaterte eiendoms- og geodata. Legger vi til rette for at **både offentlig og privat sektor kan bruke sine data mot felles kjernedata for geografiske posisjon, eiendommer og bygninger, vil det oppstå muligheter for å kombinere datasett som skaper nye tjenester og verdikjeder.**

Forvaltningen av geografiske kjernedata står overfor store endringer som følge av ny teknologi, økende datamengder og nye forretningsmodeller. Nye datakilder som satellitter, droner, IoT og crowd-sourcing vil i tillegg til data fra privat sektor bli viktige supplementer til det tradisjonelle kartleggingsarbeidet i offentlig regi. For å nyttiggjøre seg av nye kilder må dagens forvaltningsløsninger utvikles i retning av en digital plattform som tar imot og deler kvalitetssikret geografisk informasjon basert på heldigitaliserte og automatiserte prosesser. En slik delingsplattform for kvalitetssikret geografisk informasjon vil bli en kritisk komponent i offentlige beslutningsprosesser, og **rådet peker på viktigheten av tverrsektoriell koordinering og satsning for å bevare demokratisk kontroll over sentrale datasett.**

Rådet deler regjeringens ambisjoner og perspektiver slik det fremkommer i St. meld 22 «Data som ressurs – datadrevet økonomi og innovasjon». En delingsplattform for geodata som enkelt deler og samvirker med andre økosystemer vil være en viktig komponent i den digitale grunnmuren som skal muliggjøre overgangen til et mer bærekraftig samfunn og grønnere økonomi. Et tettere samarbeid med privat næringsliv om datasjøer for geografisk informasjon vil muliggjøre økt bruk av kunstig intelligens i verdiskapningen, **styrke norsk næringslivs evne til verdiskapning og bidra til økt internasjonal konkurransekraft.**

Dagens løsninger og samarbeidsmodeller

Norge har lang og god tradisjon for samarbeid om forvaltning av geografisk informasjon. Gjennom Norge Digitalt, Geovekst, tett samarbeid med kommunesektoren og geomatikkbransjen har vi sørget for at Norge på flere områder er ledende i verden. Dagens aktører er omforent om behovet for en ny delingsplattform som kan samle og forenkle dataflyt for offentlig og privat sektor. **Rådet understreker viktigheten av å ta utgangspunkt i og videreutvikle det som er velfungerende og ivareta dagens interessenter og samfinansieringsmodell.**

Selv om vi er godt posisjonert er det Rådets overordnede vurdering at aktivitetene i Geodatastrategiens handlingsplan mangler gjennomføringskraft. Strategiens mål må justeres noe for å realisere potensiale i en ny datadrevet økonomi. Et slikt arbeid vil kreve en prioritering av ressurser til utvikling av

---

¹ UN-GGIM rapport «Future Trends»

fellesløsningene basert på nye samarbeids- og finansierings-modeller. I tillegg vil det være nødvendig å få flere aktører med.

Rådet anbefaler en uavhengig midtveisevaluering av Geodatastrategiens evne til å levere på nevnte områder, samt tydeliggjøring av geografisk infrastrukturens rolle i digitale økosystemer.

Internasjonalt perspektiv

Gjennom tett samarbeid mellom geomatikkbransjen og offentlig sektor har det i Norge blitt utviklet standarder for utveksling av geografisk informasjon. Standardene inngår i dag som en sentral del av nasjonal geografisk infrastruktur og har gitt Norge betydelige samfunnsmessige og økonomiske gevinster. For å underbygge internasjonal konkurransekraft, samt redusere terskelen for næringslivet i å bruke geografisk informasjon, er det nå et **behov for at den geografiske infrastrukturen i enda større grad harmoniseres mot internasjonale standarder.**

I EUs digitale strategi, *Shaping Europe's Digital Future* er geodata definert som *High Value Dataset*, og for å understøtte økt deling av data er det vedtatt et direktiv om åpne data og viderebruk av informasjon fra offentlig sektor (ODD-direktivet). Direktivet som er myntet på å gjøre offentlige data lettere tilgjengelig, enten gratis eller til en lav marginalkostnad, vil ved implementering i Norge kunne påvirke dagens finansieringsmodell for forvaltning av geodata.

Rådet mener det finnes et regulatorisk mulighetsrom – og betalingsvillighet – for datasett med høy kompleksitet. **Rådet påpeker derfor betydningen av at arbeidet med nye samarbeids- og finansieringsmodeller blir prioritert i tiden som kommer.**

Rådet registrer en viss bekymring overfor internasjonale plattformsselskapers stadig mer dominerende posisjon i den datadrevne økonomien generelt og geografisk informasjon spesielt. Det er derfor presserende at det så raskt som mulig **iverksettes tiltak som sikrer demokratisk kontroll over nasjonens geografiske infrastruktur.**

Nasjonalt digitalt økosystem

Rådet har på overordnet nivå drøftet hva som kan være en mulig måbildemodell for utviklingen av neste generasjon geografisk infrastruktur. For å sikre best mulig kobling mellom Geodatastrategien og Digitaliseringsstrategien har en arbeidsgruppe sett nærmere på Digitaliseringsdirektoratets rammeverk for digital samhandling og overordnede arkitekturprinsipper. Skisser som viser mulig målarkitektur for geografisk infrastruktur i et felles økosystem for nasjonal digital samhandling og tjenesteutvikling er blitt fremlagt for Samordningsgruppen, Geovekst, representanter fra geomatikkbransjen og interesseorganisasjoner for privat næringsliv. Rådet vurderer tilbakemeldingene som ubetinget positive og **anbefaler at det arbeides videre med å konkretisere hvordan målarkitekturen kan realiseres.**

Det er stor sannsynlighet for synergier ved tettere kobling av eiendoms- og geografisk informasjon med nasjonalt økosystem, som inneholder andre grunndataregistre, nasjonale felleskomponenter og tekniske plattformer.

Rådet anbefaler etablering av et Nasjonalt program for utvikling av geografisk infrastruktur

Det mangler i dag midler til å gjennomføre utviklingsaktiviteter i geodatastrategiens handlingsplan, og det er behov for å integrere geografisk infrastruktur i digitale økosystemer i privat og offentlig sektor. Rådet anbefaler KMD å iverksette et nasjonalt program for utvikling av geografisk infrastruktur i tråd med St. Meld 22. Programmet bør kunne iverksettes fra 2023 med en gradvis opptrapping og være tett koblet mot utviklingen av nasjonalt digitalt økosystem og Datafabrikken i regi av digitaliseringsstrategien. Opptrappingen kan realiseres ved pilotprosjekter som viser hvordan nye fellesløsninger og samarbeidsmodeller mellom offentlig og privat sektor skaper nye verdikjeder.